

Vergaderjaar 2008–2009

31 089

Urgentieprogramma Randstad

Nr. 23

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2008

In 2007 is het programma Randstad Urgent van start gegaan. In deze jaarlijkse Randstad Brief informeer ik u over de voortgang van het programma, mede namens de ministers van VROM, EZ, LNV, OCW en BZK en de staatssecretaris van VenW. In het bijgevoegde Jaarverslag «Randstad Urgent werkt!»¹ treft u een meer uitgebreide beschrijving van de behaalde resultaten, inclusief een korte film waarin betrokken bestuurders en ambassadeurs vertellen hoe zij binnen Randstad Urgent te werk zijn gegaan.

Werkwijze

Met Randstad Urgent zetten kabinet, provincies, gemeenten en stads-regio's samen de schouders eronder om de problemen in de Randstad aan te pakken. Dit doen zij met een vernieuwende werkwijze, gekenmerkt door de begrippen snel, samen, simpel en stimulerend. Knopen doorhakken en besluiten nemen over belangrijke ruimtelijke projecten in de Randstad, dáár gaat het om. Zo moet de Randstad weer internationaal een economisch sterke regio worden, waar het goed wonen, werken en leven is. Wat goed is voor de Randstad, is goed voor Nederland. Daarom: sterke Randstad, sterk Nederland.

In juni 2007 is het programma «Randstad Urgent» aangeboden aan de Tweede Kamer. In het programma zijn 35 projecten opgenomen die bestuurlijke aandacht en druk goed kunnen gebruiken om vooruitgang te boeken. *Bestuurlijke druk* in plaats van *bestuurlijke drukte*, is daarbij het motto.

Daarom heeft elk project in principe slechts twee bestuurders die aangesproken worden op het resultaat. Zo'n bestuurlijk duo bestaat uit een minister of staatssecretaris en een regiobestuurder. Op 29 oktober 2007 hebben zij tijdens de Randstad Urgent conferentie in de Ridderzaal getekend voor de Randstad. De bestuurders tekenden voor het tijdig halen van hun mijlpalen en het (laten) nemen van besluiten. De programmaminister is eindverantwoordelijk; hij rekent de duo's af op hun resultaten. Per

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

project zet een ambassadeur zich in om de bestuurders scherp te houden op snelheid en kwaliteit van de besluitvorming. Vanwege hun ervaring en/of gezaghebbende posities in het maatschappelijke leven en het bedrijfsleven kunnen zij zorgen voor actieve maatschappelijke betrokkenheid.

Een jaar Randstad Urgent

Tijdens de tweede Randstad Urgent conferentie op 27 oktober 2008 is in aanwezigheid van alle betrokkenen de balans opgemaakt. Alle besluiten die het afgelopen jaar op het programma stonden, zijn genomen. Een resultaat, dat niet zonder slag of stoot tot stand is gekomen. In de loop van het jaar dreigde een aantal projecten de afgesproken mijlpalen niet te halen. Aangespoord door Randstad Urgent hebben de betrokken bestuurders alles op alles gezet om hun mijlpalen alsnog te halen. Daarmee hebben wij als rijk en regio gerealiseerd wat vorig jaar is beloofd.

Mijlpalen

De belangrijkste mijlpalen en besluiten die zijn genomen:

- De Structuurvisie Randstad 2040, waarin het kabinet de koers uitzet om de Randstad integraal te ontwikkelen tot een duurzame en concurrerende Europese topregio in 2040.
- De Verkenning één OV-autoriteit, waarna rijk en regio gezamenlijk hebben besloten een deskundig OV-bureau Randstad op te richten dat aan de slag gaat met het verbeteren van de overstap tussen trein, metro, tram en bus. Binnen het project Korte termijnmaatregelen ketenmobiliteit is ook een pakket maatregelen geselecteerd om het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets aantrekkelijker te maken.
- Samenwerkingsovereenkomst overheden en culturele instellingen om de internationale betekenis en concurrentiepositie van kunst en cultuur in de Randstad te versterken.
- Financiering van versnellingsprojecten Greenports en regionale bestuurlijke accordering van gebiedsontwikkelingsplannen voor Westland/Oostland en Duin- en Bollenstreek.
- Afronding verkenning Compartimentering case «Centraal Holland»; beleidskeuze en vervolgacties zijn opgenomen in het Nationale Waterplan.
- Onderzoek naar verschillende ontwikkelingsstrategieën voor de schaal-sprong van Almere: hoe wonen in Almere Pampus en in Oost eruit zou kunnen zien.
- Besluit tot vergroting van de capaciteit van het openbaar vervoer op de corridor Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad. Voor de planstudie naar de wegbreiding op deze corridor hebben de ministers van VenW en VROM een standpunt ingenomen en is overeenstemming bereikt met de regio over de ruimtelijke inpassing van de weg.
- Start van de pilot natuurontwikkeling voor Markermeer-IJmeer en publicatie van het Ontwikkelingsperspectief en Actieplan Markermeer-IJmeer, gericht op versterking van natuur en recreatie.
- Vaststellen van verkenningendocument «Lange termijn ontwikkelings-opties Schiphol» en keuze voor nader te onderzoeken opties, waaronder luchthaven Lelystad.
- In het kader van het project Duurzaam bouwen in de Noordvleugel Utrecht zijn gebiedsverkenningen uitgevoerd en is de Tussenbalans opgemaakt. Er wordt ingezet op kwaliteit en het daardoor nog beter benutten van bestaand stedelijk gebied.
- Vaststellen van een pakket regionale maatregelen ter verbetering van de bereikbaarheid in de Utrechtse regio en de start van planstudies naar o.a. de wegbreiding van de A1/A27 en de A28.
- Diverse versnellingsacties ten behoeve van de realisatie van de Groene

- Ruggengraat voor recreatie en natuur, inclusief plannen om versnippering tegen te gaan.
- Regiobestuurders en de minister van VROM hebben een samenwerkingsovereenkomst ondertekend voor de duurzame en integrale ontwikkeling van de Oude Rijnzone.
 - Na aanvullend onderzoek op advies van de Commissie Remkes heeft het college van Utrecht een besluit genomen over de ruimtelijke inrichting van de polder Groot Mijdrecht Noord: de zes ontwikkelde strategieën vallen af omdat deze de problemen niet voldoende oplossen en/of niet betaalbaar zijn. Gekozen is voor het uitwerken van een variant die bestaat uit een combinatie van strategieën.
 - Voorkeurskeuze van het kabinet voor de aanleg van de A4 Delft-Schiedam en vaststelling van de Variantennota van het project A13/A16.
 - Besluit tot de start van de integrale MIRT-Verkenning Regio Rotterdam en haven: duurzaam bereikbaar. De opgedane kennis en ervaring met de projecten Mainportcorridor Zuid (PMZ, waaronder de A4-Zuid) en de Tweede ontsluiting Rotterdam worden daarin meegenomen.
 - Keuze om niet de Hoeksche Waard, maar twee alternatieve locaties te gebruiken voor de invulling van de behoefte aan 120 ha voor havengerelateerde bedrijvigheid nabij de Rotterdamse haven (Nieuw Reijerwaard bij Ridderkerk en de Westelijke Dordtse oever) en hiervoor een tweetal businesscases uit te werken.
 - Vaststellen van de scope en financiering van de parallelstructuur A12/A20 (Gouweknoop) als onderdeel van het project Zuidplaspolder en het starten van de bestemmingsplanprocedures voor de ontwikkeling van de polder.
 - Start landaanwinning Tweede Maasvlakte (PMR).
 - Bestuursovereenkomst waarin 13 partijen afspraken hebben gemaakt over de uitvoering van de maatregelen op de A15 Maasvlakte-Vaanplein.
 - Principebesluit van het bestuurlijk duo om het Container Transferium Rotterdam te vestigen in Alblasterdam. Daarnaast is overeengekomen dat principe-afspraken tussen het Havenbedrijf Rotterdam en de gemeente Dordrecht worden gemaakt over het ontwikkelen van zeehaven(gerelateerde) activiteiten in de zeehavens Dordrecht. Hiermee heeft het project een bredere context gekregen.
 - Vaststellen van de Koers 2025, de intentieverklaring voor het Rotterdam Climate Institute en het uitvoeringsprogramma van het project Stadshavens Rotterdam.
 - Start van de planstudie spoor Den Haag–Rotterdam en het vaststellen van de scope en de financiering van de spoortunnel Delft, die geschikt wordt gemaakt voor een latere uitbreiding naar vier sporen. De opdracht voor de bouw van de tunnel is gegund.
 - Versterking van de zwakke schakel Noordwijk (uitvoering gereed) en vaststellen van het integrale versterkingsplan voor de Delflandse kust.
 - Vaststellen van het voorkeursalternatief voor de zwakke schakel Scheveningen en verlenen van een rijksbijdrage voor de ruimtelijke versterking van Scheveningen Boulevard (versnelde besluitvorming waardoor de uitvoering een jaar eerder kan starten).
 - Vaststellen van het Trekvliettracé als prioritair infrastructuurproject binnen het project Den Haag Internationale Stad, inclusief de scope en financiering, en de start van de MIRT-planstudie.
 - Tekenen van een bestuurlijke ambitieverklaring door alle bij het gebied Mooi en Vitaal Delfland betrokken partijen, waarin onder andere de strategie voor duurzame instandhouding is vastgelegd en afspraken zijn gemaakt over de bestuurlijke samenwerking in een Hof van Delflandraad.
 - Op het tracé A12 Den Haag–Gouda wordt inmiddels aan de weg gewerkt om de Flessenhalzen aan te pakken.

- Financiering van de ontsluiting van het Leiden Bioscience Park, inclusief rijksbijdrage.
- Besluit nu geen planstudie te starten naar de A4 tussen De Hoek en Burgerveen.
- Vaststellen van het Masterplan Amsterdam Connecting Trade (Werkstad A4) en een besluit tot een financiële bijdrage van het rijk aan de HST Cargo.
- Ontwerp en overleg over de gebiedsontwikkeling in de Westflank van de Haarlemmermeer en het opstellen van een overeenkomst met afspraken over de transitie van het gebied.

Start uitvoering

Met het behalen van de mijlpalen is de uitvoering van fysieke ingrepen een belangrijke stap dichterbij gekomen. Of zelfs al een feit, zoals voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte, het versterken van de zwakke schakels in de kust, onderdelen van het project Stadshavens en de capaciteitsuitbreiding van de A12 Den Haag–Gouda.

Het is nog te vroeg om te bezien of het effect van de bestuurlijke inspanningen al effect heeft op de waardering van de Randstad als geheel en de internationale *ranking*. Immers, er is nog geen project helemaal afgerond. Wel is consistent gestuurd op het nemen van besluiten. Rijk en regio houden de druk hoog.

Tempo houden

Randstad Urgent concentreert zich vooral op tempo houden in de besluitvorming van projecten die van belang zijn voor de Randstad. Veel bestuurders blijken Randstad Urgent te ervaren als een label of keurmerk: het is een garantie voor aandacht en bestuurlijke focus. Eén van de belangrijkste regels van de Randstad Urgent-aanpak is: afspraak = afspraak. De basis vormen de mijlpalen zoals opgenomen in de ondertekende afspraken. Sommige mijlpalen zijn wat later gehaald dan gepland, maar wel vóór de Randstad Urgent conferentie. De dreiging van *shaming* tijdens de Randstad Urgent conferentie heeft als stok achter de deur gewerkt en tussentijdse vertraging is ingehaald. Door slimme acties, gerichte interventies en persoonlijke contacten tussen de bestuurders.

Actualisering programma

Randstad Urgent is een dynamisch programma. Een aantal projecten in het programma heeft geen extra aandacht meer nodig. Deze projecten verlaten het programma, andere urgente projecten komen hiervoor in de plaats.

In onderling overleg is door regio en betrokken ministeries overeenstemming bereikt over een aantal wisselingen in het programma Randstad Urgent. Tijdens de tweede Randstad Urgent conferentie is afscheid genomen van zes projecten en zijn vier projecten verwelkomd. Het betreft de volgende veranderingen:

- Twee vervolgprojecten van Randstad 2040 zijn in het programma opgenomen: Randstad 2040-Uitvoeringsallianties en de MIRT-Verkenning naar Randstad Sleutelprojecten (voor de periode na 2020). De visievorming van het project Randstad 2040 is afgerond en daarmee is het project als zodanig niet langer onderdeel van het programma Randstad Urgent. Zoals reeds aan de Kamer is gemeld, zal de Minister van VROM rond de aanstaande jaarwisseling reageren op de resultaten van de ter inzage legging, maar ook samen met de decentrale betrokkenen invulling geven aan de verschillende acties die in de Structuurvisie Randstad 2040 zijn aangekondigd. Daarmee wordt

- ook nu het project geen onderdeel meer uitmaakt van het programma Randstad Urgent – gezorgd voor het geven van doorwerking en uitvoering aan de (integrale) kabinetskeuzen voor de lange termijn.
- De nieuwe Verkenning «Regio Rotterdam en haven: duurzaam bereikbaar» is aan het programma toegevoegd. De Tweede ontsluiting haven Rotterdam en het Project Mainportcorridor Zuid worden geïntegreerd in dit project en als zelfstandige projecten beëindigd.
- De «Integrale benadering Holland Rijnland» is aan het programma toegevoegd. Leiden Bioscience Park is een van de ontwikkelingen die in dit project wordt meegenomen en verlaat het programma als zelfstandig project.
- De Aanpak zwakke schakels kust verlaat succesvol het programma; de besluitvorming van het Rijk over de zwakke schakels in de Randstad is voltooid.
- Het project A4 Schiphol verlaat het programma; wanneer zicht is op financiering start in 2010 de planstudie en wordt opname in Randstad Urgent heroverwogen.

Tijdens de tweede Randstad Urgent conferentie op 27 oktober jl. hebben bestuurlijke duo's voor de nieuwe projecten «Regio Rotterdam en haven: duurzaam bereikbaar» en «Integrale benadering Holland Rijnland» afspraken ondertekend.

Daarnaast zijn voor negen projecten aanvullende afspraken ondertekend. Dit was nodig omdat de eerder gemaakte afspraken, tijdens de eerste Randstad Urgent conferentie, behaald zijn, niet meer actueel zijn of geen mijlpalen voor 2008–2009 bevatten. In aansluiting op de conferentie zijn ook doelen en mijlpalen opgesteld voor de Randstad 2040-uitvoeringsallianties en de MIRT-Verkenning naar Randstad Sleutelprojecten. De afspraken zijn terug te vinden op www.randstadurgent.nl. Bestuurlijke afspraken van oktober 2007 blijven gelden voor projecten waarvoor tijdens de tweede Randstad Urgent conferentie geen aanvullende afspraken zijn ondertekend.

Kennis en innovatie

Het kabinet heeft in de Uitvoeringsagenda van de Structuurvisie Randstad 2040, naast de genoemde twee vervolgprojecten in Randstad Urgent, ook de uitwerking aangekondigd van een kennis- en innovatieagenda. In het advies van de Commissie Versterking Randstad («de commissie Kok») is immers reeds geconstateerd dat «een metropool, die op wereldschaal concurreert een kweekvijver moet zijn van talent en een onuitputtelijke bron van innovatie en creativiteit». De kennis- en innovatieagenda richt zich op de volgende speerpunten:

- Pro-actieve kustontwikkeling;
- Samenhang en toegevoegde waarde mainportontwikkeling;
- Binnenstedelijke verdichting en kwaliteit wonen werkmilieus;
- Realisatie groen-blauwe delta;
- Kwaliteitssprong in mobiliteit.

De uitwerking van deze agenda zal plaatsvinden in relatie met het programma Randstad Urgent met als trekker het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Daarbij zal tevens een link worden gelegd met enkele Randstad 2040-uitvoeringsallianties.

Vervolg Randstad Urgent

Het afgelopen jaar is door alle betrokkenen hard gewerkt en zijn veel besluiten genomen. De opgave is ervoor te zorgen dat het gevoel van urgentie ook in het tweede jaar van Randstad Urgent blijft bestaan. Om de

druk op bestuurders om te presteren op te voeren wil ik oktober 2009 een *mid term review* uitvoeren. Projecten waarbij de mijlpalen niet zijn gehaald, waarbij het wel had gekund, vallen buiten het programma. Naast het verversen van het programma en het verhogen van de druk wil ik het komende jaar aan de slag met het aanbrengen van samenhang tussen de projecten, geclusterd per regio. Alleen daar waar het nuttig is en de voortgang van projecten ten goede komt. Ook de aanpak van de Commissie Elverding wordt hier gevolgd om tot versnelling te komen.

De tweede Randstad Urgent conferentie was het startsein voor een nieuw jaar van stevig doorwerken aan een reeks van besluiten. Enkele in het oog springende mijlpalen voor het komende jaar zijn:

- Besluitvorming over de invulling van de verstedelijkingsopgave in de Utrechtse regio in samenhang met maatregelenpakketten voor de verbetering van de bereikbaarheid die in het kader van het project Draaischijf Nederland worden ontwikkeld.
- Besluitvorming over de ruimtelijke ontwikkelingen in de regio Amsterdam–Almere (o.a. de Randstad Urgent-projecten Schaaalprong Almere, OV Schiphol–Amsterdam–Almere–Lelystad, Toekomstagenda Markermeer–IJmeer en de Lange termijn ontwikkeling luchthavens Schiphol en Lelystad).
- Vaststellen van het Masterplan «Regio Rotterdam en haven: duurzaam bereikbaar» met een gezamenlijk beeld van het probleem en de oplossingsrichtingen met multimodaliteit, integraliteit en duurzaamheid als uitgangspunt, en vervolgens besluitvorming over de start van planstudies op basis van een bestuurlijk voorkeursalternatief.
- Kabinetsstandpunten over de aanleg van de A4 Delft–Schiedam en de A13/A16 bij Rotterdam.
- Besluitvorming over de toekenning van rijksbijdragen uit het Nota Ruimtebudget voor verschillende gebiedsontwikkelingsprojecten (onder andere Haarlemmermeer, Stadshavens, Zuidplaspolder, Den Haag Internationale Stad onderdeel World Forum, Groot Mijdrecht Noord en Mooi en Vitaal Delfland).

Met Randstad Urgent werken rijk en regio het komende jaar met kracht, met inzet en met vaart verder aan een sterke Randstad en een sterk Nederland. Voor een veilige, aantrekkelijke en bereikbare Randstad.

De minister van Verkeer en Waterstaat,
C. M. P. S. Eurlings